

על זכויות יוצרים ועל שירי תימן

מרץ 25, 2019

לאחרונה פורסם פסק דינו של בית משפט המחוזי בתל אביב במקרה הידוע כפרשת אהרון עמרם נגד פינאן[1], אשר סיפק הצצה לאחת המחלוקות הניטשות בכל הנוגע לזכויות היוצרים בשירים תימניים עממיים. באותו מקרה הצדדים היו חלוקים בשאלה האם השיר "דמעה בעיני" הוא שיר תימני עממי המצוי בנחלת הכלל ואשר מייצג את מורשת תימן עוד מימים ימימה, או שמדובר ביצירה מקורית פרי יצירתו של התובע.

התובע טען כי הוא היוצר, מחבר המילים בשפה התימנית ומלחין הלחן של היצירה "דמעה בעיני" שכתב והלחין בשנות ה-60, אשר בוצעה ותועדה על ידו בתקליט ואשר זכויותיו ביצירה נרשמו במאגר אקו"ם. התובע גם טען כי במהלך השנים הוא התיר יצירת יצירות שהתבססו על שירו המקורי (יצירות נגזרות) ובכלל זה השיר הידוע "גלבי" בביצוע עופרה חזה ז"ל, וכן נטען על ידו כי כאשר הזמר יזהר כהן נטל את לחן היצירה המקורית ללא רשות בשנות ה-70 ופרסם את השיר "אשלויות", התובע ניהל הליך משפטי כנגד הזמר וחברת התקליטים והליך זה הסתיים בהודאה בזכויות התובע באותו שיר.

לטענת התובע, הנתבע העתיק את לחן השיר ושני בתים בתימנית מתוך היצירה, ושילב ביצירתו בנוסף שני בתים חדשים בשפה הפרסית, חיבר אותם יחדיו ליצירה שכנה אותה "גלבי", הקליט אותה והעלה אותה לערוצי המדיה השונים וביניהם ערוץ היו-טיוב, וכל זאת ללא הרשאתו של התובע.

לעומתו טען הנתבע כי הזכויות ביצירה המקורית אינן של התובע, אלא מדובר ב"שיר תימני עממי, המוגדר בקרב עולי תימן כ"שירת נשים" וכתוב בלשון נקבה" והתובע מבקש לנכס לעצמו נכסי צאן ברזל אשר אינם של התובע ואשר הם חלק מתרבות תימן המפוארת. בנוסף, הנתבע טען כי ממילא הוא נתן קרדיט לתובע, פעל בתום לב, ומיד עם קבלת דרישתו של התובע הוא הסיר את הביצוע מכל פלטפורמה מסחרית.

בית המשפט קבע כי על התובע מוטל להוכיח שהוא בעל זכות היוצרים ביצירה המקורית, ועל הנתבע מוטל להוכיח שהיצירה המקורית הינה "נחלת הכלל". נקבע כי על רקע העובדה שהנתבע לא הכחיש את מעשה ההעתקה, הרי שאין כל צורך לדון בשאלה האם הייתה הפרה של זכויות יוצרים. עם זאת, בית המשפט ציין כי באותו מקרה די היה בשילוב של **שני בתים שניטלו מהיצירה המקורית והצגתם במסגרת היצירה החדשה, אגב שימוש בחלק מהמילים המקוריות והלחן המקורי, כדי לקבוע כי זכויות היוצרים ביצירה המקורית הופרו**, וגם אם ניתן לראות ביצירה של הנתבע כיצירה המושתתת על היצירה המקורית תוך עריכת שינוי ותוספת (יצירה נגזרת), הרי שגם אז היה צריך הנתבע לקבל את רשות בעל הזכויות ביצירה המקורית.

בית המשפט ערך בחינה ראייתית של שלל עדויות העדים שהעידו בפניו וקבע כי הוא התרשם שהעדויות שהוצגו על ידי עדי הנתבע היו לא עקביות וסותרות וחלקן אף הובאו ממניעים אישיים לשם "סגירת חשבונות" עם התובע, ואין בהן כדי לסתור את עדויות וראיות התובע ואת החזקה הקיימת לזכותו הנובעת מהרישום באקו"ם. בנסיבות אלה בית המשפט דחה את הטענה כי מדובר בלחן עממי ואף ציין כי הוא מתחשב בכך שהטענה לקיומו של "לחן עממי" הובאה בשיהוי רב על ידי הנתבע, שעה שהתובע טוען לזכויות ביצירה לפחות 40 שנה ושעה שמעולם לא הלינו כלפי זכויותיו של התובע ביצירה. יחד עם זאת, על רקע העובדה שהנתבע נתן קרדיט לתובע והסיר מיד את היצירה לאחר שנדרש לעשות כן ואף הסכים לצו מניעה קבוע, הורה בית המשפט לנתבע לשלם לתובע סך של ₪ 20,000 כפיצוי ללא הוכחת נזק.

רקפת פלד

עורכת דין, שותפה

רקפת פלד הינה שותפה
בגילת, ברקת ושות'

[1] ת.א. 4383-09-15 אהרון עמרם נגד יחזקאל פניאן (פורסם על ידי כב' השופטת פלינר ביום 30.12.2018).

These newsletters are provided for general information only. It is not intended as legal advice or opinion
and cannot be relied upon as such.